

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาสตรีมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) ที่กำหนดไว้อย่างแน่นอนให้มีการวางแผน วางโครงการและดำเนินงาน เพื่อการส่งเสริมบทบาทของสตรีในการพัฒนาประเทศ เพราะตระหนักว่า ปัจจุบันสตรีมีจำนวน เป็นกึ่งหนึ่งของประชากรในประเทศและเป็นพลเมืองในระหว่างกลุ่มอายุของวัยทำงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป) ประมาณ ๑๑ ล้านคน แต่ปรากฏว่าสถานะของสตรียังคงต่ำกว่าชายทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองจึงเป็นการสมควรที่จะเร่งสนับสนุนให้สตรีมีความรู้ ความสามารถและได้รับความ เป็นธรรมในสังคมมากขึ้น^๑ แต่ถ้าศึกษาลงไปให้ลึกจะเห็นว่าในปัจจุบันนี้สตรีไทยก็ยังมีพัฒนาไปมากเท่าที่ควร ดังเช่นคำกล่าวของ จีรพรรณ กาญจนะจิตรา ที่ว่า แม้ว่ากฎหมายไทยจะยกย่องให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมบุรุษ แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้วจะเห็นได้ว่าสตรีมีฐานะและตำแหน่งต่ำกว่าบุรุษ.....ถือว่าเป็นการยอมรับแต่เพียงลมปากเท่านั้น^๒ และถ้าวิเคราะห์ที่ดูว่าเพราะเหตุใดผู้หญิงไทยจึงยังมิได้พัฒนารุดหน้าไปเท่าที่ควรแล้ว จะเห็นได้ว่าอาจจะสืบเนื่องมาจากระบบของสังคมไทยซึ่ง วิรุทธิ์ วิเชียรโชติ กล่าวว่ามีลักษณะ เป็นแบบไมตรีสัมพันธ์ (Affiliative Society) คือมีลักษณะ เป็นสังคมที่เคร่งครัดต่อประเพณีดั้งเดิม มีระบบเจ้าขุนมูลนาย และเคารพยำเกรงผู้มีอาวุโส ไม่เป็นอิสระแก่ตนเอง

^๑ สภาสตรีแห่งชาติ, "โครงการส่งเสริมสตรีช่วยพัฒนาชุมชน," จดหมายเหตุสภาสตรีแห่งชาติ, [บ.ป.ท.] (๒๕๒๐) : ๑๗.

^๒ จีรพรรณ กาญจนะจิตรา, "บทบาทของแรงงานสตรีในประเทศ," วารสารรวมคำแห่ง ๖ : (มกราคม ๒๕๒๒) : ๑๓๗.

ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้งผู้อื่น เพราะมีความเคารพหรือความเกรงใจ ประเพณีไทยมักจะสอนให้คนเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังและปฏิบัติตามความเห็นของผู้ใหญ่โดยปราศจากข้อโต้แย้ง และเยาวชนไทยได้รับความคุ้มครองจากผู้ใหญ่ในสังคมมาก ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในตนเองมากนัก ทำให้ขาดความกล้าในการตัดสินใจ ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ขาดลักษณะความเป็นผู้นำ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนไทยโดยทั่วไปติดนิสัยไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เพราะเกรงว่าเมื่อพูดหรือทำไปแล้วจะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ แม้ว่าตนเองจะไม่พอใจในสิ่งใดก็เก็บเอาไว้ในใจ ยึดหลักที่ว่า "พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง" หรือ "พูดดีเป็นศรีปาก พูดมากปากเป็นสี" อันขัดต่อการพัฒนาทางสังคมไปสู่ครรลองแห่งประชาธิปไตย^๑ สุนทรี โคมิน กล่าวว่่าสังคมไทย...ประกอบด้วยคนไทยที่มีความต้องการสูงทางด้านความรัก ความมีเพื่อนและการเป็นที่ยอมรับในสังคม แต่มีความเป็นตัวของตัวเอง "ความนับถือตัวเอง" รวมทั้ง "ความมั่นใจในตนเอง"ในระดับต่ำ...และมีค่านิยมประเภทเครื่องสำอางของสังคมไทย เช่น "การรักษาหน้าใจกัน" "ความสุภาพ" ฯลฯ^๒ วารี อินทริวิชา ได้สรุปรายงานของยูเนสโก เรื่องการสอนวัฒนธรรมไทย(Reading Material for use in Teaching About Eastern Cultures Thailand) ว่าได้เน้นถึงลักษณะนิสัย(trait) สำคัญอันหนึ่งของคนไทยคือการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งในการสอนลูกหลานนั้นพ่อแม่จะเน้นให้เด็กเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้ใหญ่ทุกระยะนับตั้งแต่เกิดไปจนถึงตลอดชีวิต กล่าวคือในวัยเด็ก พ่อแม่จะสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส เช่น สอนว่า "ลูกที่ดีต้องว่านอนสอนง่าย อยู่ในโอวาท" "เป็นน้องต้องเชื่อฟังพี่เขา" ในวัยเรียน สังคมไทย

^๑วิรุญฑ วิเชียรโชติ, "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ," วารสารจิตวิทยา-
แห่งประเทศไทย (๒๕๑๓) : ๓๔-๔๒

^๒สุนทรี โคมิน, "Some Empirical Evidence of Thai Values and Personality,"
พัฒนบริหารศาสตร์ ๑๔ : ๒ (เมษายน ๒๕๒๑) : ๒๗๑.

จะให้ความเคารพยกย่องต่อครูอาจารย์ เด็กจะมีความเกรงกลัวครู ไม่กล้าทำอะไรให้ครูโกรธ
 แม้ในการโต้แย้งก็จะถูกประณามว่า "ศิษย์นอกครู หมุนนอกคอก รู้รู้เกินการ ล้าเกินครู" เมื่อเป็น
 ผู้ใหญ่สังคมไทยสอนให้ยกย่องบุพการี และมีกตัญญูทเวที่ต่อผู้มีบุญคุณ ดังนั้นผู้เป็นบุตรจึงต้อง
 เคารพ เชื้อฟุ้ง บิดามารดา เพราะถือว่าการเคารพ เชื้อฟุ้ง เป็นการตอบแทนพระคุณอย่างหนึ่ง^๑
 แสวง ศรีเมฆารัตน์ ก็ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประเพณีการอบรมสั่งสอนของคนไทยตรงกันว่า บุตรธิดา
 และนักเรียนจะไม่กล้าโต้แย้งผู้ปกครองและครูบาอาจารย์ แม้ว่าจะเป็นการโต้แย้งที่ชอบด้วยเหตุผล
 และหลักการก็ตาม ด้วยเหตุนี้หนุ่มสาวไทยโดยทั่วไปจึงคงสภาพเป็น "ทารกเลี้ยงไม่โต" เพราะ
 ส่วนใหญ่ยังขาดความคิดริเริ่มและความเป็นตัวของตัวเอง^๒ นอกจากนี้ยังมีชาวต่างประเทศที่ได้
 สนใจเกี่ยวกับลักษณะของคนไทย เช่น แองค์ และฟิลลิปส์ (Hank and Phillips) ได้ศึกษา
 บุคลิกภาพของคนไทยพบว่า...คนไทยไม่นิยมแสดงความตึงเครียดให้คนแปลกหน้าเห็น แสดงแต่
 ความสุภาพ อ่อนโยน อารมณ์ดี เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง.....ไม่สนับสนุนการ
 เป็นศัตรู สนับสนุนความมีใจกว้าง...." และบลองชาร์ด (Blanchard) เองก็ได้เขียนถึงลักษณะ
 ของคนไทยไว้ว่า คนไทยมีความเกรงใจสูง วางเฉยอยู่เสมอและบางครั้งก็มากเกินไปอันทำให้
 เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของตนเอง ไม่พยายามทำตนให้เป็นที่ยุ่งยากแก่ผู้อื่น มักจะใช้คำว่า

^๑ วาริ อินทริวิชา, "การเชื้อฟุ้งผู้ใหญ่ในลักษณะของสังคมไทย," วารสารการศึกษา-
แห่งชาติ ๖ : ๑ (กรกฎาคม ๒๕๑๔) : ๕๑.

^๒ แสวง ศรีเมฆารัตน์, "การพัฒนาพลเมืองในระบบประชาธิปไตย," วารสารสังคมศาสตร์
 (มกราคม ๒๕๑๓) : ๗๐.

^๓ Lucien M. Hanks., and Herbert P. Phillips, "A Young Thai from
 the Countryside," p. 637., In Kaplan, Studying Personality Cross-Culturally
 (Illinois : Row Peterson Company, 1961), pp. 637-656.

"ไม่เป็นไร" และ "เกรงใจ" เพื่อที่จะรักษามิตรภาพอันดีกับผู้อื่นไว้^๑ นอกจากนี้ ทองหล่อ ภิภาวิน^๒ กฤตยา กฤษณาภาหุ^๓ และมุกดา ศรียงค์^๔ ต่างก็วิจัยพบว่า เด็กผู้หญิงมีความเกรงใจมากกว่าเด็กผู้ชาย.

จากลักษณะดังกล่าวเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าคนไทยมีลักษณะ "เกรงใจ" หรือจะกล่าวว่ามีลักษณะแบบไมตรีสัมพันธ์สูงนั่นเอง และเด็กผู้หญิงจะมีลักษณะเกรงใจมากกว่าเด็กชาย

สำหรับเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรหญิงและชายไทยนั้น จะพบว่ามีความแตกต่างกัน กลลา สุขพานิช เอกแสงศรี มีความเห็นว่า ในสังคมส่วนใหญ่มักจะมีวิธีการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และสนับสนุนให้เด็กชายมีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น สำหรับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กผู้หญิงนั้นเป็นไปตรงกันข้ามคือ ผู้หญิงมักจะถูกอบรมสั่งสอนให้เชื่อฟัง คำสั่ง อ่อนน้อม เรียบร้อย ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ไม่ได้อบรมให้พึ่งตนเอง แต่เน้นด้านการสร้างนิสัย

^๑Wendell Blanchard, Thailand : its people, its society, its culture (New Haven : Hraf Press, 1958, p. 482.

^๒ทองหล่อ ภิภาวิน, "การศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างสังคมประกิตและความเกรงใจของครอบครัวไทยกับครอบครัวจีน" (ปริญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย-วิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี, ๒๕๑๖), หน้า ๔๕.

^๓กฤตยา กฤษณาภาหุ, "การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตและบุคลิกลักษณะของบุตรที่มีบิดามารดาในระดับการศึกษาต่างกัน" (วิทยานิพนธ์ปริญยามหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔, หน้า ๑๓๔.

^๔มุกดา ศรียงค์, "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเกรงใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กไทยและเด็กจีน" (วิทยานิพนธ์ปริญยามหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) หน้า ๗๐.

ใจคอให้อ่อนโยนและได้รับการเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมเป็นอย่างดี^๑ เดอยัง (De Young) มีความเห็นว่าเด็กผู้หญิงได้รับการเอาใจใส่ดูแลมากกว่าเด็กผู้ชาย ตลอดจนมีการควบคุมทางจารีตประเพณีสูงกว่า ต้องได้รับการฝึกอบรมกิริยามารยาทมากกว่าเด็กผู้ชาย นอกจากนี้เด็กผู้หญิงยังได้รับการฝึกอบรมเป็นกุลสตรี มีความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน เรียบร้อย สงบเสงี่ยม เป็นคนนุ่มนวล และอยู่ในกรอบประเพณีที่งดงาม^๒ หรือจะกล่าวอีกนัยว่า หลักการอบรมหญิงไทยนั้นนิยมการอบรมให้เกิดความ "อ่อน" ในทุกกรณีซึ่งได้แก่ อ่อนน้อม อ่อนข้อ อ่อนไหว อ่อนโยน และถึงแม้จะอ่อนแอสู้ใหญ่ ก็เห็นว่าน่ารักน่าเอ็นดู ไม่เสียหายอะไร^๓

จากลักษณะที่เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย มีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันนี้เอง จึงทำให้เห็นว่า การอบรมของสังคมไทยเป็นการเอื้ออำนวยหรือ ช่วยส่งเสริมให้เด็กผู้หญิงมีลักษณะ เก็บตัว (Introvert) มากกว่าเด็กผู้ชายทั้งด้านการแสดงออกและการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นดังเช่น รื่นฤทธและ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ^๔ ที่มีความเห็นว่าความเกรงใจมีผลทำให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพ

^๑กนลา สุรพานิช เอกแสงศรี, "การเมืองกับผู้หญิง" จุลสารสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ๒ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๒๑) : ๗๑.

^๒J.E.De Young, Village Life in Modern Thailand (Los Angeles: University of California Press, Inc.) 1958.

^๓สภาสตรีแห่งชาติ, "วัฒนธรรมและการศึกษาอบรมดั้งเดิมของสตรีไทย" สตรีไทย (เนื่องในปีสตรีระหว่างประเทศ ๒๕๑๔) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิทยากร ๒๕๑๔) : ๒๕-๒๖.

เป็นแบบเก็บตัว^๑ และจากการวิจัยของวันเพ็ญ อายุกการ^๒ เสาวนีย์ จันทร์เจิดศักดิ์^๓, มลวิภา สุวรรณมาลัย^๔ อัจฉรา เปรมเป็รื่องเวส^๕, และชูชีพ อ่อนโคกสูง^๖ ต่างก็วิจัยได้ผลตรงกันว่า เด็กผู้ชายจะมีบุคลิกภาพแสดงตัว(Extravert) มากกว่าเด็กผู้หญิง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เด็กผู้หญิงจะมีบุคลิกภาพค่อนข้างเก็บตัว(Introvert) มากกว่าเด็กผู้ชายนั่นเอง.

^๑วีรยุทธ วิเชียรโชติและคณะ, "รายงานการวิจัยเรื่อง ความเกรงใจในคนไทย"

๒๕๑๒ - ๒๕๑๔, หน้า ๑๖.

^๒วันเพ็ญ อายุกการ, "การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัว หรือแสดงตัวกับการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดธนบุรี, (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, ๒๕๑๒) หน้า ๔๔.

^๓เสาวนีย์ จันทร์เจิดศักดิ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความถนัดทางการเรียนรู้," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) หน้า ๔๑.

^๔มลวิภา สุวรรณมาลัย, "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) หน้า ๖๑.

^๕อัจฉรา เปรมเป็รื่องเวส, "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว — เก็บตัว ความเกรงใจและการพึ่งตนเอง" (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, ๒๕๑๗) หน้า ๗๓.

^๖ชูชีพ อ่อนโคกสูง, "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น ในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี," (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๖) หน้า ๔๔.

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า เด็กผู้หญิงจะมีลักษณะไม่ตรีสัมพันธ์สูง และมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว(Introvert) มากกว่าเด็กผู้ชาย ทำให้เด็กผู้หญิงมีลักษณะไม่กล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่าง ๆ หรือไม่กล้าโต้แย้งใด ๆ ทั้ง ๆ ที่สิ่งที่โต้แย้งนั้นมีเหตุผลสมควร แต่เพราะความเกรงใจหรือวิตกกังวลว่าเมื่อแสดงออกไปแล้วจะทำให้กระทบกระเทือนต่อผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นไม่สบายใจ จึงต้องเกรงใจต่อไป เพราะถือว่า "ความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี" แต่ในบางกรณีถ้าหากว่ามีความเกรงใจมากเกินไป ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็รู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ และเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งแล้วก็อาจจะเป็นสาเหตุให้กลายเป็นโรคจิตหรือโรคประสาทต่อไปได้โดยไม่รู้ตัว ปัญหาการไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมานั้น ปัจจุบันถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในสังคมซึ่งละเอียดซับซ้อน ถือว่าเป็นปัญหาความบกพร่องทางสังคม(Social Skill Deficits) และจะพบได้แม้แต่ในคนธรรมดาจนกระทั่งถึงคนไข้โรคจิตเวทต่าง ๆ เช่น พวกที่กลัวสังคม(Social Phobias) หรือ เป็นพวกที่มีความวิตกกังวลในการที่สัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น^๑

✓ ในต่างประเทศได้มีการตื่นตัวกันมากเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษา เพื่อแก้ไขบุคคลที่มีปัญหาความไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมา ทั้งนี้เพราะถือว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ได้หรือถูกกดไว้ นั้น สามารถที่จะนำมาฝึกฝนให้มีการแสดงออกที่ถูกต้องได้ การฝึกดังกล่าวเรียกว่า "Assertive Training" หรือ "การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก" นั้นเอง สำหรับในประเทศไทยนั้น แนวคิด เรื่องการฝึกพฤติกรรมดังกล่าวยังนับว่า เป็นของใหม่อยู่มาก จึงยังไม่มีผู้ใดได้เคยทดลองการฝึกดังกล่าว จึงเป็นแรงคล้อยที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการฝึกดังกล่าว และเนื่องจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วพบว่าเด็กผู้หญิงจะมีลักษณะไม่ตรีสัมพันธ์สูงกว่าเด็กผู้ชาย หรือ เรียกว่าเด็กผู้หญิงมีลักษณะไม่ค่อยกล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

^๑ ละเฮียด ชูประยูรและคณะ, "การศึกษา Assertive Behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช," วารสารจิตวิทยาคลินิก ๔ (เมษายน ๒๕๒๒) : ๗ - ๘.

ออกมาทำให้เด็กผู้หญิงมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมากกว่าเด็กผู้ชาย และจากบุคลิกภาพแบบเก็บตัวนี้เองทำให้มีผลต่อปัญหาด้านอื่น ๆ ต่อไป เช่น เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว^๑ เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ มีความวิตกกังวลสูง^๒ ปรับตัวได้ไม่ดี^๓ มีความเกรงใจผู้อื่นสูง ยอมรับตนเองต่ำ^๔ มีความภูมิใจในตนเองต่ำ^๕ และมีความคิดสร้างสรรค์ต่ำกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว^๖ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย

^๑อุไร สิงห์โต, "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑) หน้า ๓๗.

^๒ซูชีพ อ่อนโตกสูง, "ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี," (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๖) หน้า ๔๗.

^๓Donivan J. Watley, "Personal Adjustment and Prediction of Academic Achievement," Journal of Applied Psychology 49 (1965) : 20 -23

^๔วันเพ็ญ อายุกา, "การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัวหรือแสดงตัวกับการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดธนบุรี," (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๔) หน้า ๑๐๑.

^๕นิพนธ์ แจ็งเฮี่ยม, "การศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุตรดิตถ์," (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๔) หน้า ๔๖.

^๖E.P. Torrance, Guiding Creative Talent. (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall) 1965.

จึงคิดว่าน่าจะทดลองนำเด็กผู้หญิงมาฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกกว่าเด็กผู้ชาย
เพื่อว่าอาจจะช่วยให้เด็กผู้หญิงกลายเป็นคนที่มีความกล้าในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น
อันจะทำให้บุคลิกภาพของเด็กผู้หญิงได้เปลี่ยนแปลงจากลักษณะ เก็บตัว (Introvert) เป็นลักษณะ
แสดงตัว (Extravert) มากขึ้นซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนบุคลิกภาพของเด็กผู้หญิงต่อไป ดังนั้นถ้าหาก
ว่าวิธีการฝึกดังกล่าวได้ผลดีแล้วก็เท่ากับ เป็นจุด เริ่มต้นในการช่วยพัฒนาสตรีให้มีความกล้าแสดง
พฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาว่าหลังจากที่นักศึกษาหญิงได้รับการ
ฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแล้วจะทำให้

๑. นักศึกษาหญิงมีความ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านการแสดงออกที่เหมาะสม หรือไม่
เพียงใด
๒. นักศึกษาหญิงเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจากแบบเก็บตัว (Introvert) มาเป็นแบบ
แสดงตัว (Extravert) มากขึ้นหรือไม่ เพียงใด
๓. นักศึกษาหญิง เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจากการมีไมตรีสัมพันธ์สูงมา เป็นแบบมีไมตรีสัมพันธ์
ต่ำลงหรือไม่ เพียงใด

สมมุติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

๑. นักศึกษาหญิงที่ได้รับการฝึกจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านการแสดงออกที่
เหมาะสมและ เปลี่ยนได้มากกว่านักศึกษาหญิงที่ไม่ได้รับการฝึก
๒. นักศึกษาหญิงที่ได้รับการฝึกจะ เปลี่ยนบุคลิกภาพจากแบบเก็บตัว (Introvert) เป็น
แบบแสดงตัว (Extravert) มากขึ้นและมากกว่านักศึกษาหญิงที่ไม่ได้รับการฝึก
๓. นักศึกษาหญิงที่ได้รับการฝึกจะ เปลี่ยนบุคลิกภาพจากการมีไมตรีสัมพันธ์สูงมาเป็นการมี
ไมตรีสัมพันธ์ต่ำลงและ เปลี่ยนได้มากกว่านักศึกษาหญิงที่ไม่ได้รับการฝึก

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เนื่องจากจากฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกหรือเรียกว่า Assertive Training นับว่าเป็นครั้งแรกที่จัดขึ้นในประเทศไทย ดังนั้นเพื่อความสะดวกต่อการดำเนินการฝึก ผู้วิจัยจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเคมีปฏิบัติ ๑ กับผู้วิจัย ประจำภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๒ จำนวน ๓๐ คน แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ ๑๕ คน

๒. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้ คือ การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเป็นตัวแปรอิสระ พฤติกรรมด้านการแสดงออกที่เหมาะสม บุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว และบุคลิกภาพไม่ตรีสัมพันธ์ เป็นตัวแปรตาม

ความจำกัดของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น และวิธีการฝึกครั้งนี้ได้ดัดแปลงมาจากแบบของ เดวิด แอล ซานส์เบอรี (David L. Sansbury) ซึ่งมีการฝึกเพียง ๔ ครั้ง (sessions) สัปดาห์ละครั้ง ครั้งละประมาณ ๒๐ ชั่วโมง

๒. ผลที่ได้จากการทดลองครั้งนี้ ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าจะสามารถไปสรุปครอบคลุมแก่นิสิต นักศึกษาหญิงอื่น ๆ ได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการวิจัยครั้งนี้ได้อาสาสมัครและมีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลอง
๒. ผู้วิจัยถือว่าคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม มีความเชื่อถือได้ตรงตามความรู้สึก

ที่มีอยู่จริง

คำจำกัดความ

ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความเชิงประจักษ์ (operational definition) ของคำและข้อความต่าง ๆ ที่จะใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังต่อไปนี้

๑.✓ "พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก" (Assertive behavior) หมายถึง คะแนนที่ได้จาก "แบบสอบถามความกล้าแสดงออกระดับวิทยาลัย" ซึ่งได้แก่พฤติกรรมทางด้านการแสดงออกตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองทั้งในด้านบวก, เช่น ความรักใคร่ ความยินดี ความชื่นชม เป็นต้น และทางด้านลบ เช่น ความโกรธ ไม่พอใจ สามารถบอกปฏิเสธคำร้องที่ไม่มีเหตุผลสมควรได้อย่างตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ ตามสิทธิอันพึงมีของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และเมื่อแสดงไปแล้วไม่รู้สึกว่าคุณเองมีความผิดหรือมีความวิตกกังวลหรือไม่สบายใจ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบสอบถามน้อยกว่า ๔๕ แสดงว่ามีการแสดงออกในพฤติกรรมที่เหมาะสมน้อย ส่วนผู้ที่มีคะแนนมากกว่า ๔๕ แสดงว่ามีการแสดงออกในพฤติกรรมที่เหมาะสมมาก,

๒.✓ การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก (Assertive Training) หมายถึง วิธีการที่ช่วยให้บุคคลมีการแสดงออกในพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำ (coaching instruction) การแสดงตัวอย่าง (Modeling) การแสดงบทบาทสมมติ (Role-playing) การซ้อมบทบาทของพฤติกรรม (Behavior rehearsal) การให้สิ่งเสริมแรงในทางบวก (Positive reinforcement) และการให้การบ้าน (Home Assignment) เป็นต้น,

๓. บุคลิกภาพ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสำรวจบุคลิกภาพทางด้านเก็บตัว - แสดงตัว และบุคลิกภาพแบบไม่ตรีสัมพันธ์ บุคลิกภาพแบบเก็บตัว - แสดงตัว และบุคลิกภาพแบบไม่ตรีสัมพันธ์ตามความหมายจากแบบสำรวจทั้ง ๒ ชุดนี้มีดังนี้คือ

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึงลักษณะของบุคคลที่ชอบแยกตัวออกจากบุคคลอื่น ไม่ค่อยสนใจโลกภายนอก ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวังและมักมีการวางแผนล่วงหน้า ปรับตัวยาก เป็นคนเงียบและเจ้าระเบียบ ซื่อาย ไม่ชอบความตื่นเต้น ควบคุมอารมณ์ของตนเองและไม่ใคร่แสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมา

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extravert Personality) หมายถึงลักษณะของบุคคลที่ชอบสมาคมกับคนอื่น ชอบความสนุกสนานรื่นเริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย เป็นคนกล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี ชอบกิจกรรมที่ทำให้ตื่นเต้นและเป็นคนแสดงอารมณ์ ความรู้สึกอย่างเปิดเผย

บุคลิกภาพทั้งแบบเก็บตัวและแสดงตัวสามารถประเมินได้จากแบบสำรวจบุคลิกภาพทางด้านเก็บตัว - แสดงตัว ของ ชูศักดิ์ ชัมภลลิขิต ผู้ที่มีคะแนนจากแบบสอบถามน้อยกว่า ๒๒๒ แสดงว่ามีบุคลิกภาพค่อนข้างเก็บตัว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่า ๒๒๒ แสดงว่ามีบุคลิกภาพค่อนข้างเป็นแบบแสดงตัว

บุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์ หมายถึงลักษณะของบุคคลที่แสดงความเชื่อ เพื่อ เผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี มีความเกรงใจ มีแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบทำตามอย่าง ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้สามารถประเมินได้จากคะแนนของ เครื่องมือวัดค่านิยมทางไมตรีสัมพันธ์ ผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่า ๗๖ จัดว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์ต่ำ ส่วนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่า ๗๖ จัดว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์สูง

๔. นักศึกษาหญิง หมายถึง นักศึกษาหญิงคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเคมีปฏิบัติ ๑ ประจำภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๒

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. เนื่องจากสตรีไทยส่วนมากมักจะมีลักษณะชอบ เกรงใจ ชอบทำตามอย่างผู้อื่น ขาดความมั่นใจในตนเองหรือมีบุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์ และมีลักษณะไม่กล้าแสดงออกในพฤติกรรมที่เหมาะสม อันทำให้เป็นบุคคลมีบุคลิกภาพค่อนข้างเก็บตัว ถ้าได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแล้วน่าจะช่วยให้สตรีไทยมีความสามารถมากขึ้นในการแสดงออกที่เหมาะสม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้อาจจะนับได้ว่า เป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการฝึกสตรีทั่ว ๆ ไป เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของสตรีไทยต่อไปในอนาคต

๒. ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ ๔ (๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) นั้น ส่วนหนึ่งได้มุ่งให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกทั้งทางความคิดและการกระทำ และมีความคิดเห็น เป็นตัวของตัวเองทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักการเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม ซึ่งการที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายนี้ได้ก็ต้องเป็นหน้าที่ของ

ของครูผู้สอนที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออก ดังนั้นถ้านำการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกนี้มา เป็นส่วนหนึ่งของการบริการแนะแนว และการปรึกษาแล้ว ก็อาจจะมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอันเป็นที่ต้องการได้

๓. เนื่องจากกาฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ได้เริ่มมีขึ้นในประเทศไทยดังกล่าวแล้ว ดังนั้นการฝึกในครั้งนี้อาจจะเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงวิธีการฝึกให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และจากผลการวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็นแนวทางที่จะได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการฝึกดังกล่าว กับตัวแปรอื่น ๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย